NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1728 — MỖI SỐ: 0$02 — NGÀY THỨ TỰ 20 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	phố đề giáp Bắc-ninh, Hải-dương, Sơn-tây, Hưng-yên, Thái-bình, Nam-định, Hà-nam, Ninh-bình, Thanh-hóa	Ngoài làng đến tỉnh	Cửa nhà báo	Bắc-kỳ và Trung-kỳ	Nam-kỳ, Ai-lao, Cao-miên, Thổ-Pha-Phi, Tàu, Nhật-bản	Ngoại-quốc
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng. .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large
1re page
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Tại sao nông-nghiệp nước Pháp thịnh-vượng ?

(Tiếp theo)

4° *Người Pháp biết trọng nghiệp nông* — Được Chính-phủ trông nom đến như thế, nhưng nếu quốc dân đối với nghiệp nông có lòng lãnh-đạm, đem đồ khinh-khi, thì dù chính-phủ có mở ra trăm nghìn học-viện chuyên dạy về nông-khoa, dù chính-phủ có chịu phí hàng ức hàng triệu vào việc đào sông xẻ cống, công bằng thừa, cũng khó lòng mà có kết quả hay được. Nhưng nông-nghiệp nước Pháp vừa được Chính-phủ lưu tâm, lại vừa được quốc dân kính chuộng, thật là có một cái thế chóng phát-đạt hơn người. Người Pháp không như người mình, không có lòng khinh việc ruộng rẫy canh-nông, mà thường lại cho việc cày cấy giống giọt là một việc cao-thượng, là một việc rất có ích cho nhân-loại, chẳng có thế mà các nhà thi-sĩ thường ca tụng kẻ nông phu là bậc « đường phụ » của thế-gian. Kẻ nông dân được công chúng ca tụng như thế, nên tự mình lấy làm vẻ-vang mà tận tâm công nghệ nghiệp, mà hết lòng với cái thừa ruộng mảng đất của mình, không có ý đứng nửi này trông nửi nọ, mà chỉ chờ dịp bỏ nghiệp nhà. Cũng vì thế mà những con nhà gia thế, tuy cơ nghiệp to lớn, giàu có hàng nghìn hàng triệu, mà cũng chuyên vào việc canh-nông, không cho thế là một điều hèn kém xấu xa. — Quốc dân kính chuộng nghiệp nông như thế, nên nông-nghiệp đã được lắm bực nhân-tài ra sức mở mang, chứ không chỉ toàn những hạng ngu-độn mà thôi ! Gia đình nông dân lại còn biết cách hợp sức với nhau mà bảo-thủ quyền-lợi chung của nhau, nào nơi này kết nông hội, nào nơi kia lập nông-đoàn, khiến cho nông dân có một cái thế lực khá to trong nước, có khi Chính-phủ cũng phải nhờ vào thế-lực ấy mà liệu lý việc trong ngoài.

Tóm lại, nông-nghiệp nước Pháp sở-dĩ được thịnh vượng hơn người, trước là nhờ tạo-hóa ban cho một cõi đượng thổ-địa phì nhiêu, sau là nhờ về cái chế-độ tiểu-điền-chủ và nhờ Chính-phủ với quốc dân hết sức mở-mang ra vậy.

Ta đã biết nông-nghiệp nước Pháp vì lẽ gì mà phát đạt như thế, nay ta thử đem so sánh với nông-nghiệp nước nhà xem sao. Cứ xét hiện-trạng nông nghiệp của nước nhà ngày nay thì thật là có cường-thịnh bằng người, vì những nguyên-nhân đã làm cho nông-nghiệp nước Pháp thịnh vượng, ở ta đều có gần đủ cả. Ta cũng là một xứ thổ địa phì-nhiêu, như trung châu Bắc-kỳ và Nam-kỳ địa lợi chẳng kém chi nước Pháp; giả dĩ ngoài những nơi đất tốt tự nhiên ấy ta lại còn có thể khai khẩn thêm làm cho những xứ đồng lầy hoang vu có thể thành những nơi ruộng tốt vườn tươi được. Nước Pháp nhờ về chế độ tiểu-điền-chủ mà nông nghiệp phát đạt, ở nước ta tuy rằng có những nhà điền chủ có hàng trăm nghìn mẫu, có những đồn-điền rộng mông mênh, nhưng số tiểu-điền-chủ vẫn chiếm phần nhiều trong nước. Nước Pháp được Chính-phủ trông nom đến nông-nghiệp, thì ở nước nhà cũng được Chính-phủ Bảo-hộ giúp đỡ cho nông dân, nào khai sông xẻ ngòi, nào mở đường xây cống, nào việc dẫn thủy nhập điền, nào việc đắp đê giữ nước, nào mở trường Canh-nông thực-hành ở Tuyên-quang, nào mở ruộng dâu xảo canh nông, nào thưởng những nhà biết dùng điền-khí mới, cách giúp đỡ của Chính-phủ thật là chu đáo vô cùng. Tuy rằng so với nước Pháp thì công việc còn chưa là bao, song ta phải biết rằng đó mới là công việc trong mấy chục năm, chớ ở nước Pháp là những công việc đã làm từ mấy mươi thế kỷ, vậy so sánh thế sao cho phải lẽ.

Nông-nghiệp nước nhà được Tạo hóa phú-trí, được Chính-phủ giúp đỡ cho như thế, thật là có cơ phát-đạt vô cùng. Song điện ngày nay mà về phương-diện canh-nông ta còn chậm-chạp kém người là bởi tại đâu ? Cái đó chẳng phải nói ai cũng rõ là tại người mình không biết trọng nghiệp nông, không có luyện tập về nông khoa, không biết chắn-chỉnh nghề nông, cứ phó mặc cho lũ ngu-dân làm sao hay vậy. Phải, người mình từ xưa đến giờ, tuy rằng có câu « Nhất sĩ nhì nông. » nhưng cứ xét tâm-lý phần nhiều người thật vẫn cho nghề nông là một nghề hèn, vẫn coi kẻ nông-phu là hạng người đáng khinh đáng bỉ. Vì thế nên nhân-tài trong nước chỉ chú ý vào cái mũ cao áo dài, vào cái bằng vàng võng tía, chỉ không chịu lưu tâm đến nghiệp nông, không chịu nghiên-cứu tìm cách làm cho canh-nông được phát-đạt hơn xưa. Cũng vì thế mà những nhà làm ruộng nước mình, tuy sinh nhai trong việc canh-nông, nhưng nhờ trời được phát tài trở nên giàu có, tức là đã với chân trước chân sau, chỉ chực có dịp gì là bỏ nghề cũ lại cho người nhà mà xa chạy cao bay để chiếm một cái địa-vị khác cho là vẻ vang danh giá hơn cái địa vị bác nông-phu ! Ôi ! vì người mình có cái tính hiếu hư danh như vậy, nên không những canh-nông mà thôi, đến cả kỹ-nghệ cũng chậm-chạp kém người kia nữa ! Gia đình nhà nông là lại không biết kết lập đoàn-thể để bảo thủ lấy quyền-lợi chung, thành thử người mình dẫu tất mặt tối, chăm làm tay bùn, làm lụng rất là khó nhọc, mà cái lợi lộn nào có ở trong tay ! Chỉ béo những kẻ ngoài ngồi mát ăn bát đầy, nghĩ đến thật là chán ngán !

Ngày nay nhờ Chính-phủ Bảo-hộ mở mang dìu dắt, nên người mình đã tỉnh ngộ dần dần, không đến nỗi u mê như trước nữa. nên đã có người biết chú-trọng về nghiệp nông, biết bỏ cái hi vọng làm quan sang mà theo cái hi vọng làm điền-chủ, thật đáng mừng thay ! Nếu quốc dân biết kính trọng nghiệp nông, nếu quốc dân biết cho các nhà nông một cái địa vị vẻ vang hơn trước, nếu nông dân ta biết kết đoàn thể mà bảo thủ lợi chung, thì chắc chẳng bao lâu nhờ cái chính sách khai-hóa của Chính phủ bảo hộ, mà nghiệp nông nhà sẽ có kết quả tốt đẹp, ngang với nghiệp nông nước Pháp ngày nay. Thật là mong mỏi lắm thay !

B. G.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 18 Décembre 1922

Tàu bị đắm

Một chiếc tàu nước Anh vẫn phải giấy điện ở Liverpool bị đắm. Mười một người bị hại.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 19 Décembre 1922

Tại Thứ-dân nghị-viện

Thứ-dân nghị-viện vẫn bàn về sở chi thu của bộ hải-thuyền. M. Reiberti, thượng thư bộ hải-thuyền có nói : Trong các đại cường-quốc, chỉ có nước Pháp là giảm các khoản lợi tiêu về hải-thuyền mà thôi, còn nước Anh nước Nhật và nước Ý đều tăng lên cả

Tại viện Hàn-lâm Cách-trí

Ngày hôm thứ hai viện Hàn-lâm Cách-trí đã hội-nghị kỳ đại-hội-đồng hàng năm. Trong buổi ấy đã công-bố các giải thưởng và các sổ tiền trợ cấp về năm 1922.

Cuộc hội-nghị giảng-hòa Đông-âu

Tiều-ban coi về vấn-đề các eo bể trước kia định đến sáng hôm thứ hai thì hội-nghị nhưng sau lại hoãn đến buổi chiều, để cho các đại biểu nước Thổ phân phát bản phận nghị của mình. Trong bản phận nghị ấy phải bỏ nước Tao-nhĩ-kỳ có xin hoàn-cải mấy khoản trong bản khởi nghị của Đồng minh.

Báo Le Temps có nói rằng phái-bộ nước Nga cũng sẽ đệ trình một bản phản-nghị. Trong bản phản nghị ấy có trần-thuyết cái luận-thuyết của nước Nga về việc cấm không cho chiến thuyền vào trong các eo bể Đông-âu.

Việc nước Ba-lan

Tướng-quân Silvorski đã bãi dịch nhiều quan chức trong ngạch Cảnh-sát và viên tổng-trưởng nha Cảnh-sát.

Tại nơi kinh-đô vẫn bình yên, nhưng chánh-phủ cũng thiết quân-luật.

Tổ-thi quan Giám-quốc Haruszewiez sẽ đi ba ngày trong hoàng-điện.

Các báo bình-phẩm về các việc xảy ra ở nước Ba-lan có nói rằng chánh-phủ khéo quả-quyết mọi việc, khiến cho quyền-chính trong nước được vững vàng, như là giao ngay các bộ cho các nhà có danh tiếng, và có nghị lực trông nom.

Việc nước Ý

Theo như lời viên thủ-tướng nước Ý M. Mussolini, quan thượng-thư bộ Chiếc-tranh, M. Diaz và quan thượng-thư bộ Hải-thuyền, M. Thaon-Di-Rebél, thì hội-đồng các quan thượng-thư đã quyết nghị kíp nên tổ-chức ngay tại bộ-binh và bộ-quan.

Báo *Massagero* có nói rằng hiện hội Nghĩa-binh ở miền Duyên hải đã hợp nhất với hội Hỏa-thủ trật-tự. D'Annunzio lấy làm vui lòng về việc hợp nhất ấy.

Việc nước Ai-nhĩ-lan

Chánh-phủ nước Anh đã rút bớt quân lính đóng ở Ai-nhĩ-lan.

Việc nước Mexique

Cái phong-trào đặt hội Bảo thủ trật tự rất là tiến bộ. Viện lĩnh tụ là B. Carlos Mendès, nói rằng chỉ trong sáu tháng là hội ấy có hơn một nghìn hội-viên

Thị-giá quốc-trái : 3°/. 59 92. — 4°/. 1918 63.35 — 5°/. 1915 1916 76.15 — 5°/. 1920 88 — 6°/. 1920 89.05.

Tin Trung-hoa

Ngày 11 và 12 Décembre

Việc Bắc-kinh

Nghị hội đưa tờ trình Lê-nguyên Hồng xin phải-viên tra xét những khoản hạng xuất nhập trong khi Lâm-Cán ở bộ tài-chính và xin lập pháp-đình đặc biệt thẩm-tiến cái án ấy.

Vương-sủng-Huệ công toán-thể các viên thông điện từ chức, ngày hôm ấy không ai đến quốc-vụ-viện làm việc nữa, những thư điện các nơi gởi lại đều xếp đống cả.

Ngô cảnh-Liêm vận-động cho Trương-thiện-Tăng tổng-lý Nội-các, nhưng ý Tào-Côn quyết định Cao-lăng-Uất. Lê-nguyên-Hồng phái Trương-vĩnh-Viêm đến Bảo-đ.nh xem ý Tào-Côn đối với việc Nội-các nhất định thế nào rồi mới bẩm lệnh nhiệm mệnh.

Ngô-bội-Phu đối với việc Nội-các, chịu nhượng bộ Tào-Côn, đành bỏ Vương sủng-Huệ và La-văn-Cán ; nhưng phái Bảo định quyết bỏ cả Tôn-đạo-Lâm, Cao-ân-Hồng, bộ Nội-vụ sẽ gán cho Lưu-mộng-Canh, bộ giáo-thông sẽ gán cho Ngô-đạo-Lân.

Việc Phúc-kiến

Tào-Côn, Ngô-bội-Phu đối với việc Phúc-kiến, vì quân Thường-đức-Thịnh bị thua, lời về biên cảnh Giang-tây rồi. Lưu-quán-Hùng cũng không chịu tiến tiêu, hải-quân lại không theo lệnh công chiến, cứ giữ cái thái-độ irung lập, đành phải thay cái kế-hoạch dụng võ, định dùng cách trấn phủ ngầm ổy Lưu-quán-Hùng vào ngay Phúc-kiến, liên lạc với Tang-tri-Tinh, Vương vĩnh-Tuyền cùng duy-trì hiện trạng. đối với quân Hứa-sủng-Trí, đã điện cho Lưu-quán-Hùng lập tức vào chỉnh đốn nghề việc ấy.

Tôn-trung-Sơn phái đại biểu là Liêu-trọng-Khải đến Phúc-kiến khao quân.

Hứa-sủng-Trí truyền bịch về Quảng-châu kể tội trạng Trần-quýnh-Minh và tuyên-bố phâm những trái-khoán Trần vay mượn công ngân-phiếu của Trần phát-hành, sau này nhất thiết không thừa nhận hết, bọn ngày chia quân làm hai đạo về Quảng-châu một đạo thuộc Hoàng-đại-Vĩ và một đạo thuộc Lý-phúc-Lâm thống lĩnh.

Việc Quảng-tây

Quân Thần-bằng-Anh đánh nhau với quân Lục-vinh-Đình ở Bình-lạc mấy trận rất dữ ; quân Lục thua chạy ; Thẩm đã ch ếm lấy được Liễu-châu, lập hành dinh ở Bình lạc, chia quân làm bốn đạo một đạo đóng ở Quế lâm, thuộc Đặng-thụy-Trung thống lĩnh, một đạo đóng ở Liễu-châu, thuộc Hà-tài-Kiệt thống-lĩnh, một đạo đóng ở Mông-sơn, thuộc Lý-đạo-Tuyên thống-lĩnh. Lục thế quẫn, hợp quân với Lâm-tuấn-Đình, cùng lo cách kháng ngự.

Văn-đề dịch sách

Chẳng nói chắc ai cũng biết rằng cái vườn sách vở của ta, ngày nay hãy lo-thơ chưa được sầm-uất lắm. Cái vườn của ta tuy xo-xác thế nhưng ta có đất màu-mỡ. Sách vở của ta tuy chưa có mấy song ta có thứ chữ riêng. Đất ta có, nhưng cây cối chưa được xanh, vậy ta phải tìm giống mà trồng thêm vào cho thêm rậm-rạp ; chữ ta có, nhưng sách vở ta còn ít ỏi, thì ta cần phải dịch sách ngoài cho thêm nhiều thêm thịnh, để là lẽ tất nhiên mà ta bỏ dấp trồng giọt cho cái vườn sách vở của ta !

Ta có công trồng tỉa, có sức chăm nom, thì dẫu vay vườn ta còn thấy xơ xác, song sẽ có ngày ta được chơi hoa ăn quả ; có sẵn chữ ta có công mà dịch thuật, ta lo gì chẳng có một ngày kia ta đề sách vở mà dùng.

Đương lúc vườn ta đất còn rộng, cây còn thưa, ta kiếm giống trồng thêm, thì dù cây nào, giống nào mà ta chưa có ta cũng nên trồng nên trong. Chẳng những các cây có quả cho ta ăn mà sống, ta nên có những bóng mát cho ta nhờ, ta cũng nên trồng. Vậy nên vấn-đề dịch sách ở ta ngày nay ; chẳng những ta nên dịch sách Tây, mà ta nên dịch cả sách Tàu chẳng những sách về Khoa-học về luân-lý ta nên yêu, mà đủ về văn-chương về thuyết bộ của người trồng ta cũng nên cho là có ích vậy. Vườn ta còn hoang, ta muốn trồng cây gì thì trồng, miễn là cho vườn ta được rậm, cây ta được xinh, miễn là cho ta được có chút bổ ích, được thêm lịch-duyệt, được rộng trí khôn, thì dù cây hoa cũng không hại ! Dù các văn chương, dù phẩm thuyết-bộ, miễn là không phải cây xương rồng tàu, ta chơi mà sây đa sử thị hoa đào giấp-trúc ta ngồi mà trí mới nhức đầu thì thôi, những tập thơ diễm-tình, những thuyết-bộ hồi-đâm đề đánh là không nên dịch rồi. Còn ngoài ra những câu văn chương có dụng hàng hỏa, những cuốn tiểu-thuyết có tài kết cấu, thì bất phương ta dịch, bất phương ta rắc giống gây mầm ở trong khu vườn sách vở của ta.

Nói rút lại, vấn-đề dịch sách ở ta, nên phải trọng cả thực tế và mỹ-thuật ; nghĩa là cái gì mà ta thưa có ta đến nên dịch, cái gì ta có mà chưa đủ ta cũng nên dịch. Ta dịch cho thật nhiều.

Còn như các sách khoa học, có lợi cho kinh tế ; các sách luân-lý, có lợi cho đạo-đức ; các sách văn chương có lợi vui cho tinh-thần, cho sách thuyết thuyết có lợi thêm cho tri-thức, ích cho tinh-thần ; cũng như cái vườn cây, dù hoa cũng thơm, dù quả cũng ngon, dù lá cũng xanh, dù hoa cũng đẹp, lấy những điều đó đều là những điều nhiên người nói và nhiên người biết, ta bất-tất phải nhắc lại làm gì. Đây ta chỉ xin bàn qua về phương-pháp dịch thuật.

Bèn qua về phương pháp dịch-thuật, không phải là chuẩn đích ra phương-pháp dịch-thuật. Nghĩa là không phải ta đem tự-phụ để dựng nên khuôn phép lện thiên-hạ-ư-ỷ gì về nghề dịch thuật mà bắt làng văn phải theo, chẳng qua nói góp cái ý-kiến riêng của ta để các nhà dịch thuật xe n xét trước sau, may ra cũng có phần bổ ích vậy.

Cái phương-pháp dịch thuật về các sách luân-lý, các môn khoa học, cần phải nhời giản-kinh mà lẽ rõ ràng. Không cần phải đúng từng chữ in từng câu, mà cần phải cho người xem hiểu được ý rõ được lẽ, không cần phải phô lời cho diễm-lệ, dùng ý cho sâu xa, mà chỉ cốt cho cái phần quan-trọng thật có bổ ích, thật có tinh-vị, mình đem dẫn ra cho được.

Những sách ấy cũng như các cây ăn quả, ta chọn đất mà trồng, tuy cây cối nó có rậm rạp, cành cội nó có cục kịch, nhưng cốt là ai quả thì thôi. Vì rằng các sách ấy phần nhiều trọng ở ý, chớ không trọng ở nhời, trọng thực-hành hơn là trừu-tượng. Vậy nên điều-khiển như thế thì thành-hiệu mới được rõ ràng.

Còn đến cái phương-pháp dịch các thuyết bộ các văn-chương, thì lại trái hẳn thế. cái ý đã phải đúng mà cái nhời cũng không được quá phiền ; cái ý dịch đã là khó rồi, cái nhời dịch lại là khó nữa, hoặc có cái nhời của người hay, mà dịch ra văn ta thì sống sượng ngượng-ngập, song ta chớ thấy sống sượng ngượng-ngập mà sợ, mà phiền, mà làm ra giọng văn của ta ; người ta là thực, ta đừng nên tả lông-mao, người ta làm ấy có khó dịch, song cái khó ấy ta dịch lâu ngày quen thì người xem, xem mãi cũng phải quen. Vì chính những cái ấy là cái ta thân thái mà giúp cho văn ta được rộng đó, chớ cứ khu-khư bó buộc vào cái lối văn của ta thì người thì mất phương mày ngài, mặt hoa da tuyết, lẫ cảnh thì dẫu khe, sáo núi, cong-quăng, non bồng, thì còn có gì là cái mình đáng kịch đáng nữa. Ta thấy cây mận-cói đẹp ta trồng ; ta thấy cây hải-đường đẹp ta lấy giống ; nhưng cây mận-cói cây hải-đường đẹp về cái hoa xinh, cái lương dịu, nay ta bỏ cái ấy trồng cho nó, mà ta trồng cành, nhăm cành thì có khi không bằng cây cây phổ cây ai-con. Cái tinh-mỹ thuật thường trọng về lý lí, mà trọng về lời nhiều, nếu ta cứ dịch-thuật ly do, thì thật là vô-vị chẳng khác gì ăn quít cả vỏ ; đó !

Kia ta thử xem người Tàu văn-tự, thư tịch so với ta còn gấp mấy lần, thế mà họ dịch đến thuyết-bộ hay văn chương của nước ngoài, họ cũng cốt cho nhuộm ngọn tóc vàng cho xanh, che áo họ ngực cho kín ! Như thế cho nên mới thêm được cái hay, mà ở đó dịch được đúng cái thần-thái của nguyên văn. Vậy thì cái vườn ta còn bỏ, cái cây ta còn thưa, ta cần có nhiều về góp xinh, cũng không nên phá cái về đẹp của người, mà cho vào cái quen mắt của mình vậy.

Mấy lời nông hẹp, các nhà trồng cây quả ở trong vườn sách-vở ta cho là thế nào ? Các nhà trồng cây hoa ở trong vườn sách-vở ta cho là thế nào ?

B. M.

Hội-đồng Chính-phủ

Bữa khai hội-nghị tại Hội-đồng Chính-phủ, quan quyền Toàn-quyền có đọc bài diễn-văn sau này :

Thưa các ngài,

Tôi nhân cái cơ hội bất kỳ, cái cơ-hội rất buồn rầu mà được cái danh-dự chủ tọa cuộc hội nghị của các ngài ngày hôm nay. Các ngài cũng biết rằng quan Toàn-quyền thực thụ vì bị bệnh mà phải đỡ tàu xuống ngài ở Colombo trong khi ngài đang vượt biển sang đây vui mừng mà đem cho ta những cái kết-quả vững vàng về việc ngài đi công cán ở Đại-pháp.

Chẳng phải nói nữa các ngài cũng biết khi Đông-pháp được cái tin buồn rầu thốt nhiên rằng quan Thống-lĩnh Thuộc-địa phải đau lại như thế thì hết thảy nhân dân trong xứ đều rầu rĩ mà nước mong cho quan chủ-tế được đứng qui đàng mến ở xứ này chóng được bình-phục để trở về trong nhậm chức-vị của ngài ở đây. Ngay khi được tin ấy, tôi đã chuyển đề lên quan Toàn-quyền Long cái tấm lòng nước mong nhiệt-thành ấy, mà từ bấy đến nay lại thêm biết bao nhiêu lời chúc ở khắp mọi nơi gửi đến ngài, vậy thực đã tỏ rõ được tấm lòng ấy vậy.

Chúng ta hãy vững dạ rằng những cách tổ chức trong-tài và luyện-tập đối với quan Thủ hiến trong dịp này chẳng

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

thế, thật đã khiến cho những bậc thần trí hàng-vĩ như ngài được thêm phấn-chấn lên mà đề nên được những sự đau đớn ở bệnh thể và sẽ rượi khỏi được cái con mệt nhọc này là do sự lao sẻn quá độ của ngài ở bên này và ở bên Mẫu-quốc mà ra.

Thưa các ngài, tôi thật không ngờ hôm nay lại được chủ-trương công việc của các ngài thì rất lấy làm hân-hạnh, song ở trong cái phòng này là nơi khiến cho ta phải hồi tưởng đến các bậc vĩ-nhân ngày trước là những tay thợ cả của xứ Đông-pháp này, hình như còn đóng đúc ở trên một bức tranh vĩ-đại trên tường, thì tôi không thể quên được rằng chỉ có nhà Quốc-chính đương cầm quyền chính ở xứ này mới có thể giải bày được một cách rõ rệt như mọi khi về những điều dự-định mà ngài đã công bàn với quan Thượng-thư Thuộc-địa với các Hội-đồng trong Nghị viện hoặc với các hội Đông-pháp trong khi ngài đương ở Paris.

Nếu ngài đến hội-nghị ngày hôm nay thì ngài đã đem cho ta tấm lòng quảng-đại và thân-ái của quan Toàn-quyền *Albert Sarraut* đối với xứ Đông-pháp tốt đẹp và yêu mến này là thế nào, ngài đã ngỏ cho ta hay cái ý quyền luyến, cái lòng đại-độ của quan người Toàn-quyền đối với các việc ở xứ thuộc-địa này thế nào; ngài đã nhắc lại cho ta biết cái phẩn-vẻ-vang của thuộc-địa này ở trong cuộc Đấu-xảo Marseille là cuộc để khiến cho người đồng-bang ta nom thấy những tài-sản vô ngần của Đại pháp chỉ bải ngoại mà xứ Đông-pháp là một cái đồ lưu-lí ở trong cái sản-nghiệp tốt đẹp ấy, ngài đã cho ta hay những điều ngài mong về cuộc tương lai thế nào và các ngài đây đã được nghe ngài giải bày các phương-lược về sự thực hành dự định cho cuộc mai sau, các ngài đã được cùng với quan Toàn-quyền Maurice Long mà chia một lòng nhiệt thành hi-vọng vậy.

Đến như tôi đây, thì tôi chỉ xin tỏ bày đại-lược cùng các ngài rõ cái tình-thế của thuộc-địa trong một năm vừa qua là thế nào thôi.

Nhưng trước hết, tôi hãy xin thay lời cả Hội-đồng chính phủ thay lời quan Toàn-quyền Long, cùng phải-ra lòng mà tỏ tình thân ái chào mừng các vị hội-viên mới đến dự hội lần thứ nhất trong kỳ hội-đồng này. Chính-phủ Đông-pháp được các ngài nay đến giúp việc cho thật lấy làm vẻ vang và biết trước rằng công việc của các ngài hột là qui-báu lắm.

(Còn nữa)

Cải chính

Trong bài xã thuyết đăng ở số báo hôm trước có xếp lầm mấy câu sau này, vậy cải chính lại cho đúng :

Trang đầu cột thứ ba, giòng thứ **mười tám** có câu : « *các nhà nông-nghiệp kỹ sư chính ở đây mà ra* » nay đổi lại là « *các nhà giáo sư chuyên môn nữ nông nghiệp chính ở đây mà ra* »

Cột thứ ba, giòng thứ hai mươi ba : đến chữ *một bậc*, thì thêm vào một câu rằng : « Các nhà nông-nghiệp kỹ-sư chính ở đây mà ra. »

VĂN UYỂN

Nhớ bạn, trách bạn

(Đã lâu không được tin)

Đêm thu lạnh trên cành lác đác,
Chạnh lòng vàng nhớ khách tri-âm.
Khóe thu ba giọt lệ khôn cầm,
Vò mấy đoạn ruột tằm càng bối rối.
Trách ông Tạo đa đoan hồng nỗi,
Để sầu, thương hai lối sầu bi.
Xưa đôi phen hẹn một mặt lan chi,
Tiếng tơ dưới nguyệt, câu thi trên lầu.
Khi tiệc ngọc rượu bầu chưa cạn,
Chuốc chén vàng muốn vạn chuyện trò.
Bàn cờ sơn tưởng sẽ sánh so,
So trí lự đấu-đo khi nước bí.
Trần tường xếm bức tranh non-thủy,
Dừng bút he ngậm nghĩ vẽ non sông.
Khi bóng tà vẻ kỳ đuổi rong,
Khi gầm cành vườn hồng cành hoa nở.
Khi bên trận giải bày tâm sự,
Tay cầm tay than thở nỗi sau xưa.
Bức tiên đào khi đón khi đưa,
Khi trao bán...hạn khi chờ tin oanh
Câu cầm tử sắt đành tạc dạ,
Lời tất giao vàng đá vẫn ghi lòng.
Xuân qua, hạ lại, thu, đông,
Quan-sơn trót để năm rồng xa nhau.
Bấy giờ mái thư-lầu chiếc bóng,
Trận thu-phong lay động cành mai.
Khác dương-xuân giữa chốn cẩm đài,
Cung tình hỏi biết cùng ai lựa dịp.
Bàn cờ tiên giản thôi lại xếp,
Hàng ngọc xe cao thấp biếng bày.
Câu thơ thần bay dở dở hay,
Dẫn hay dở cũng hiếm tay họa xướng.
Bàn tiệc ngọc tay bầu tay muốn cạn,
Rót đưa ai, ai uống mà đưa.
Xoay vần con tạo hay chưa ?
Bỗng không cá nước chim rừng cách vời.
Xưa sao những kết lời vàng đá,
Rày vắng tanh chẳng là tờ mây.
Xưa sao (mười) tháng ngày,
Giờ sao chỗ dợi rầy rầy mai mai.
Xưa sao những cười cười nói nói,
Rầy bỗng giơi vọi vọi ngàn dâu.
Xưa sao thanh ứng khí cầu,
Rày thơ mấy bức chẳng hầu nhau đặt.
Thà không ai, biết ai thuở trọ,
Biết nhau rồi sao nỡ làm lơ,
Làm chi chăm Việt ngưa Hồ.
Làm chi dây đó hững hờ chàng Tiêu.
Hay bởi dạ làm kiêu quí hiển,
Mà ra lòng ỉ lại tiện khinh vương
Hay bởi vì kim mã ngọc đường,
Mà trí kỷ chẳng oanh yến.
Hay màu thắm hơi đồng lại bén.
Lời sắt son đinh thọn với non sông,
Hay gió đưa chậm cành lem hồng
Mà hòn gió phụ lòng nên nỗi,
Hay mảng rai những nơi gần gũi,
Mà ra lòng cợ mới quên xưa ?
Trước đèn ta những ngồi trơ,
Nhớ ai ta nhớ ngóng trực ngẫm ngùi.
Vậy mới biết nước tới trong đục,
Giải giang-hồ lắm khác quanh co.
Biển kia mấy trượng khó dò,
Lòng kia thân lắm khôn đo mới tường.
Kia thuở trước Lưu, Dương có một,
Lời kim lan biết thốt nào sai.
Vắng người ta lại nhớ ai

Vũ công-Hòa (Hà tĩnh).

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài nào mua báo thì phải gửi tiền cho bản-báo có thể mới gửi báo đi được, nếu không có thì không gửi báo. Mua báo thì tính từ ngày mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 20 Décembre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 $ 90

Nhà Thương chính. — Nghị-định quan Toàn-quyền ngày 19 Décembre có đặt thêm một chức phó Thương-chính, ông Thương-trưởng ký sẽ kèn ở trong các hàng thanh-tra Thương-chính hàng nhất và do quan Toàn-quyền bổ.

M. Scalla là thanh-tra hạng nhất nay được bổ chức ấy.

Đường mắc nghẽn. — Quan Công-sứ Nha-trang có điện rằng vì mấy trận mưa vừa rồi mà đường thiên-lý bị đứt ba quãng ở phía nam Nha-trang, từ Hòa-lan đến Thái-h chưa chừng làm ngày mới xong.

Phái-bộ của Nghị-viện. — Ngày 29 tháng này 5 ông thứ dân nghị-viện sẽ xuống tàu đi phái-bộ Đông pháp để kế cứu về cái chương-trình khai phát tài-nguyên, cùng nhiều vấn-đề hiện thời có quan hệ cho cõi Đông-pháp. Phái-bộ sẽ đi thăm nước Tàu, nước Nhật rồi, sẽ đi qua chân Mỹ trở về.

Một cuộc diễn-kịch mừng các quan Hội-đồng chính-phủ — Đến tối thứ sáu 22 Décembre này lại nhà hát Tây sẽ diễn một tích đặc biệt là « Les mousquetaires au Couvent » để mừng Hội-đồng chính-phủ.

Quan Toàn-quyền và các quan trong Hội đồng chính phủ sẽ đến dự cuộc ấy.

Hội Khai-trí nghênh tiếp các quan ở hội-đồng chính-phủ. — Hội-đồng trị-sự hội Khai-trí tối hôm qua đã họp để bàn về việc nghênh-tiếp các quan Hội đồng chính-phủ và các thân-hào ở Nam-kỳ ra Bắc về dịp Hội-nghị.

Ngạch cai-trị. — M. Hugo quan phó cai-trị Sơn-tây nay đổi về văn-phòng quan Thống-sứ thay M. Tandil là tới.

M. Muillard quan cai-trị tập sự mới bổ ci đồi lên Sơn-tây thay M. Hugo.

M. Lutrivière quan phó cai-trị mới bổ thì đổi vào tòa nhất phủ Thống-sứ.

M. Armanet, quan cai-trị chánh tòa ba phủ Thống-sứ về nghỉ mới ở Pháp sang, thì nay lại về chỗ cũ.

Thi lục sự Tây. — Kỳ thi lục-sự Tây nay đã xong rồi, cả thảy được 25 người trúng tuyển. Trong số kỳ thi có M. Tôi-huy-Tư tham tá phủ Toàn-quyền nhập tịch dân Pháp cũng trúng tuyển. Vậy có lời mừng ông Tư.

Khánh-thành chùa Nhất-trụ. — Chùa Nhất-trụ ở Hà-thành ta là một nơi thắng cảnh, chẳng phải nói thì chắc hẳn các độc-giả đều đã biết cả. Nay các qui quan tại trường Bảo-cổ cùng quan Thiếu Hoàng-trọng-Phu có trùng-tu lại, cho được trang-lệ mà không mất dấu tích cũ. Trụ-tăng ở chùa lấy đã định từ ngày 9 đến ngày 15 tháng 11 ta này thì sửa lễ khánh-thành. Đó cũng là một sự bảo tồn cổ tích, vậy trong mấy hôm lấy các thiện-nam tín-nữ ở Hà thành ta lại được một dịp để đi du-ngoạn một nơi thắng cảnh vậy.

Ngạch Học-chính. — Mme Tạ-thị-Cầu, trợ-giáo thực thụ hạng bảy theo như nghị định ngày 10 Février 1922 đã được nghỉ, nay có đơn xin thì lại phục sự.

Ngạch tùy phái. — M. Phạm-v-Chiến, tùy phái tại tòa Sứ Bắc-kạn, nay đổi về phủ Thống-sứ.

M. Phan-văn Kết, được bổ tùy phái Bắc-kạn.

Mấy việc thầu. — Chiều thứ hai hồi 4 giờ, tại sở Lục-lộ Hanoi đã đấu giá thầu mua 42.400 thước vuông đựng đá để phòng việc trị thủy trong năm 1923, (chia làm hạy lô) và mua 3 000 thước lửa để đắp vào bến bờ sông Hanoi.

Bảy lô việc thầu trên thì những người này được thầu là :

Lô thứ nhất MM. Ng-trọng-Tiến 2 p 30
— nhì Bạch-v-Rong 1 66
— ba Trần-văn-Ngô 1 54
— tư Bạch-văn-Ngô 1 53
— năm Trương-h-Tinh2 13
— sáu Ng-tri-Phú 1 59
— bảy Ng-bá Thiệp 1 07

Còn việc thầu thứ nhì thì M. Ng-tri-Phú được thầu, bỏ 2 p.10 một thước.

Tưởng lục. — Cấp một đạo tưởng lục cho M. Nguyễn-duy-Đoãn, lý-trưởng làng Văn-đôn, huyện Thụy-anh (Thái-bình) vì đã có công bắt được tên tù vượt ngục ở Kiến-an.

Cứu dân bị hỏa tai — Cấp một món tiền 500 đồng giao cho quan Đại-lý Phúc-yên là M. Deleslle, để phân phát cứu cho dân làng Mai-thôn huyện Kim-anh, về việc bị hỏa tai.

Việt-Nam thanh niên hội — Chủ nhật sau 24 Décembre này, hội V. N. Th. N. sẽ đi xem Hội-chợ Hanoi.

Họp nhau ở hội quán đúng 7 giờ hay là ở cửa Hội-chợ đúng 8 giờ sáng

Xin mời tất cả các qui-vị hội-viên lại dự cuộc đi xem hôm ấy, vì là một cuộc tay it khi có.

Xin trình các ngài biết rằng việc này đã cáo thỉnh chung ở trong các báo rồi thì không có thơ mời riêng từng người. Vậy xin các ngài nhớ ngày giờ hôm ấy đến cho đông.

Buổi chiều 3 giờ sẽ họp hội-đồng coi về phòng ở nhà ăn — 4 giờ rưỡi có chớp ảnh để cho hội-viên xem không mất tiền

Hội V. N. Th. N., lai cảo

Bợm lừa. — Bản-quán tiếp được tờ sau này :

Mới mấy hôm nay, có một kẻ ăn mặc như một người đi làm việc, áo xuyến hoa, giầy có cổ, đội mũ trắng, mặt xương xương mà dài, ở dưới cằm thời thôi, đã xanh xanh trông như người ốm ngã nước mới mạnh, mép trên loáng thoáng có mấy cái ria, mũi dài, mồm hơi rộng, răng trắng mặt vừa phải. Đến xén tóc theo lối Âng-lê, nói tiếng tây thạo, viết chữ tây được, vào nhà tôi tự xưng là thông ngôn của một nhà đồn điền có tiếng ở đây, thừa lệnh ông chủ sai đến mua xổng cuốc, dây gai đều của hiệu tôi bán, mà tế ra một tên đi lừa, rất khéo, thiệt: trông cũng nên kể cái cách lừa đảo của nó ra đây để phòng cho thiên-hạ khỏi mắc.

Vào không một giờ hẳn đến hiệu tôi tôi cho người nhà dẫn đi xem các thứ hàng hóa; Hẳn hỏi giá một lượt rồi xin phép về hỏi Chủ. Đến ba giờ hẳn đến...hiệu một cái đơn lấy xổng cuốc dây gai, đều ta văn văn...mỗi thứ một tí. Hẳn xong hẳn lại nói rằng các thứ hàng này thời cứ gửi tàu thủy và lại địa chỉ gửi nữa, rồi bảo làm luôn ngay một cái *facture* cho người nhà đem lại một nhà khách sạn ở đây. Anh ta lại dặn : « cho đem 6 p. 24 đi theo để lấy hai cái giầy 20p. kẻo Quan-lớn tôi không sắm tiền lẻ »

Tôi vốn buôn bán với ông chủ hẳn xưa nay, vẫn thường thường khi thu tiền thời làm như thế, nên cũng cho người nhà cầm tiền và *facteur* đi theo gần đến nhà Ngân-hàng thời hẳn bảo rằng : quan lớn trong này rồi, bác đưa tiền và *facteur* cho tôi để ông lấy đồi giầy 100 p. trả, ông lấy sẽ đưa cho bác hai cái giầy 20 p. Người nhà tôi đưa cho nó xong, một lát nó ra bảo rằng cầm lấy giầy về rồi nói với ông chủ rằng đến 5 giờ thời ông không ông lấy đem 40 p. bạc giầy lại thời thôi. Hẳn nói ra giọng chỗ quen thân với tôi lắm, nên người nhà tôi mới cầm giầy về. Thấy thế, tôi biết ngay là quân đi lừa, liền xuống nhà khách-sạn bỏ thời không có ai mua những thứ hàng ấy cả. Chúng tôi liền đi trình sở Mật-thám thời có người bảo tôi rằng cứ cái hình thù ấy thời là một công-tử-bột đội lốt thầy thông vẫn đi lừa xưa nay ở đất Hanoi. Vốn là con nhà có của ví hết nghiệp nay lười biếng ra sinh đi lừa đảo thiên-hạ. Vậy trong thành-phố ta có ai thấy người hình thù như thế xin chớ có tin mà bị nó lừa.

Đức-long lai cảo

Lịch sang năm. — Xin nói để các ngài biết rằng lịch sang năm của bản quán đã in xong.

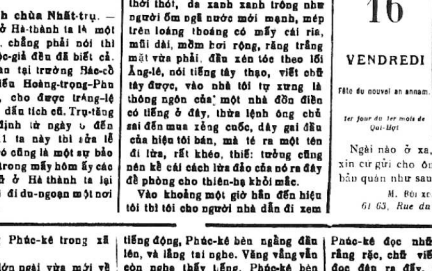
Vậy nếu các đại thương gia gần xa cần phải thừa lịch cho qui hiệu thì xin mới lại ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sau sẽ phải chịu giá đắt và lại hết cả bìa về đẹp nữa.

Giá lịch của bản-quán bán như sau này :

Từ 100 trở lên. . . 0 $ 35 một
Từ 10 đến 100. . . 0 40 »
Từ 1 đến 10. . . . 0 45 »

(Tiền cước về phần các ngài chịu).

Sau đây lại in mẫu một ngày đầu năm tờ để các ngài biết cho rằng thứ lịch của bổn quán làm ra thật rất tiện cho việc xem ngày, mà nhà nào đã có thứ lịch này thì bất tất phải nhìn quyển lịch tàu nữa.

Ngài nào ở xa, muốn viết thơ về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau này :

M. Bùi-xuân-Thành
61 63, Rue du Colon, Hanoi.

VIỆC BẮC-KỲ

PHÚ-THỌ

Thuyền chuyển. — Ông Bồ-Đ. g, thầy thuốc ở nhà thương bản tỉnh có nghị-định thuyên về Hanoi, để lên xe-lửa xuôi chuyển sáng hôm chủ-nhật vừa rồi. Chẳng cần nói thì ai cũng biết rằng ông biệt tính này thật đã để nhớ tiếc cho mọi người. vì ông chẳng những là một nhà Y sư tận tâm kiệt lực với người đau ốm mà lại là một người bạn rất lịch thiệp nữa.

Cứ xem cái số người ra ga tiễn hành ông thì đã rõ cái tình khắ tưu đậm đà thế nào mà kể.

Vậy chúc ông — không chúc bình yên mạnh khỏe vì nhà lương-y tất biết giữ cho mạnh khỏe mà chúc bình yên thì không tin - vậy chúc ông sau này thuyên đi hợt nào sẽ chữa được nhiều người khỏi bệnh như là khi ông ở đây vậy.

VIỆC KINH-ĐÔ

Thưởng thụ phẩm hàm. — Ngày 13 Décembre vừa rồi, quan Khâm sứ Trung-kỳ đã thừa lệnh quan Toàn-quyền Đông-pháp đọt quyền cho ngài đề chuẩn y những chỉ-dụ của Nam-triều, và đề kỳ từ nghị-định chuẩn y và thi hành các chỉ-dụ ngày 9 Mai 1922, tức là ngày 13 tháng tư năm Khải-định thứ VII về việc thưởng thụ hàm phẩm cho các hàng quan lại từng sự chánh, giáo chức chánh-phủ Bảo-hộ, mà sự vinh hoa ấy từ ngày đăng dụ đến nay chưa có thi hành.

Vậy nay bản-quán cứ phiên dịch cái chỉ-dụ ấy ra sau này tưởng lãi :

Dụ nói về việc cho các hạng người Nam làm việc Bảo-hộ ở Trung-kỳ được thụ hàm :

Ngày 13 tháng 4 năm Khải-định thứ VII

Cơ-mật-viện thần :

MM. Tôn-thất-..., Nguyễn-hữu-..., Hồ-đắc..., Thân-trọng..., Nguyễn-đình-..., phụng Thượng-dụ (phụng Châu-điểm).

Chiếu như lời nghị-định ngày 18 tháng bảy năm 1912 mà ngày 22 tháng một năm 1918, bổ nghị lại điều nói về việc cho các hạng người Annam làm việc Bảo-hộ ở Trung-kỳ đều hàm.

Chiếu như dụ-chỉ ngày 26 tháng chạp năm 1918 thuộc về việc sửa định ngạch quan lại Annam ở Bắc-kỳ và xếp đặt lại những quan-hàm của các người Annam làm việc ở Bắc-kỳ.

Cứ lời biên-bản của Cơ-mật về hội-thương ngày 5 tháng mười năm 1921.

(Xem trong tờ bổ, cột thứ hai).

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN-NGỮ

Của ông cử DƯƠNG-BÁ-TRẠC *dịch*

Giá mỗi quyển : 0 $ 20

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là :

Mousieur Bùi-Xuân-Thành
63, Rue du Colon, Hanoi

N° 126 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : PHẠM-BÁ-CẨN

— Thánh-thượng dạy câu đó, chẳng ra phi lời ư.

— Khanah hãy lui ra một chút, mà cũng đừng đề cho nhiều người nom thấy, hãy chờ lệnh trẫm đã.

— Muôn tâu Thánh-thượng, tuy vậy thần-hạ cũng phải đi lĩnh tiền chứ.

— Đã hay rằng vậy, song đi đến Hộ-bộ thì biết bao nhiêu là người, khanah cứ lẫn vào trong đám đông mà đi.

— Muôn tâu Bệ-hạ, ngu-thần chưa có giấy ngân phiếu.

— Đây,

Nhà vua ký tên, rồi lại nói :

— Đợi-ta-nhan hiền-khanah hỡi, thôi trẫm xin biệt hiền-khanah, trẫm vững rằng khanah đã hiểu rõ ý trẫm đi đấy chứ ?

— Ngu-thần chỉ hiểu rằng Thánh-thượng sai ngu-thần đến Belle Isle, thế mà thôi.

— Đề mà xem ?

— Đề xem công việc của Phác-kê ra làm sao. Thế mà thôi.

— Được. Trẫm cho rằng khanah sẽ bị bắt đấy.

Người Ga-xi-côn cáp rằng :

— Ngu-thần thì không cho rằng thế.

Nhà vua lại nói :

— Trẫm cho rằng khanah sẽ bị giết.

— Cái đó thì khó nghe lắm. Tâu Thánh-thượng.

— Khanah mà bị bắt, thì khanah chớ nói ; mà khanah mà bị giết thì cũng không có công-văn nào nói đến chuyện khanah.

Đợi-ta-nhan xo vai một cách tự nhiên rồi cáo từ nhà vua mà lui ra, bụng bảo dạ rằng :

— Bên Anh-quốc còn đang mưa, ta hãy ẩn vào dưới mái đã.

Những tòa nhà của Phác-kê công

Trong khi Đợi-ta-nhan trở về nhà Ba-lăng-sê, trong đó còn đang nặng trĩu những sự mới sảy đến, thì bấy giờ lại có một tấn kịch nữa diễn ra, tuy rằng tấn kịch này không khác gì cái cảnh chuyện của nhà ngu-lâm với nhà vua, song le cái tấn kịch này lại diễn ra ở ngoài kinh-thành Belle Isle, trong một cái nhà của quan Bộ-bộ tổng trưởng Phác-kê trong xã Thánh Mandé.

Bấy giờ quan lớn ngài vừa mới về đến cái nhà đó, có một thầy nhà-tớ đi theo sau, tay cắp một cái cặp to tướng, đầy những giấy má, cái thì để quan thẩm, cái thì để hầu chữ quan phê.

Khi ấy chừng vào năm giờ chiều, nhà quan thì đã thôi cơm trưa rồi, nhà bếp đang giọn cơm tối cho hai mươi các thầy tây-phái.

Quan lớn ngài không dừng xe ở đâu cả, khi ngài ở trên xe xuống, thì ngài nhảy qua bực cửa, đi qua các phòng rồi đến phòng giấy, ngài truyền đóng cửa lại để ngài nằm việc, bất cứ rằng có việc gì cũng cấm không ai được đến nhiễu ngài, chỉ trừ ra khi nào có lệnh nhà vua thì không kể.

Quả nhiên khi cái lệnh ấy đã truyền ra rồi, thì tức thì có hai tên đầy tớ chân trong đứng các ở ngoài cửa.

Bấy giờ Phác-kê đẩy vào cái chốt cửa, thì có một cái cửa bức-bàn sập lại lấp lịt ngay lối ra vào, thành ra trong phòng làm cái gì, ở ngoài không trông thấy hay nghe thấy tí gì cả. Rồi đó Phác-kê đi thẳng đến bàn giấy, ngồi xuống, một cái cặp ra, mà lục cái đống giấy to rồi đựng trong cặp đó. Phác-kê vừa mới vào ngồi chưa được mười phút thì đã nghe có tiếng động, Phác-kê bèn ngẩng đầu lên, và lắng tai nghe. Vâng vẳng vẫn còn nghe thấy tiếng, Phác-kê bèn đứng dậy, hơi ra dáng ngại ngần, rồi đi thẳng đến một cái gương. Sau cái gương ấy có tiếng bàn tay người gõ hay là tiếng một bộ máy chi mà ta không trông thấy. Cái gương đó là một cái gương đứng lắp vào trong một cái cửa khuôn. Trong nhà lại còn ba cái gương nữa, cũng hệt như cái gương đó, treo đối nhau, trông không có cái chi khác nhau cả.

Hẳn là những cái tiếng gõ ấy là một cái hiệu gì đó, nên đến lúc Phác-kê đến gần cái gương mà nghe, thì cái tiếng ấy lại thấy gõ đều như trước.

Phác-kê ngạc nhiên mà lẩn bẩm rằng :

— Ủa ! Ai đó không biết ? Hôm nay ta có hẹn ai đâu.

Rồi thấy Phác-kê kéo một cái đanh thếp vàng ở trong cái gương đó ra, lắc đi lắc lại ba lượt, hẳn là đề trả lời cho cái hiệu gọi kia đấy. Xong rồi lại đứng ngồi vào bàn giấy, miệng thì nói :

— Mặc, cứ đợi đấy.

Rồi đó Phác-kê lại vài đấu vào cái đống giấy bỏ bộn ở trước mặt, coi bộ đương như thì đã tâm vào cái việc làm đó mà thôi. Thật vậy, Phác-kê đọc nhăng đọc nhít từng giấy dài răng rắc, chữ viết lia tia tia, mà đọc đâu ra đấy, nhanh trông một cách lạ thường, miệng thì đọc, tay thì viết, nào chữa giấy nọ, nào phê giấy kia, ngòn bút cứ loang loáng như ngựa chạy, Đằng thẳng ra thì đến chục viên thư-ký, nghĩa là trăm ngón tay, mười bộ óc, mới làm nổi việc, vậy mà có năm đầu ngón tay, và một cái trí khôn của người này mà công việc đâu đấy cũng chạy rầm rầm cả.

Phác-kê đâm đuổi trong cái công việc ấy, chỉ thuỷnh thoảng mới ngẩng đầu lên, đưa mắt nhìn trộm cái đồng-hồ để ở trước mặt.

Trong một tiếng đồng-hồ mà Phác-kê đã làm được chán việc, phòng thứ người khác thì suốt ngày chưa để đã làm xong. Lại đinh ninh rằng cổ mãi mãi làm lấy cho song, thì thế tất đợt được mạo dịch, miễn là không có việc chi trăng nhiễu đến thì thôi.

Trong khi ấy thì lại thấy tiếng chuông leeng keeng ở đằng sau cái gương, mà lần này nghe ra lại giục-dã cấp bách hơn trước.

Phác-kê nói :

— Ủa ! cơ bộ chị chàng nóng nực. Yên nào ! Bé-tước phu-nhân ấy hẳn thôi. Mà không, Phu-nhân ở Lâm-bát-lê (Bamboeille) ba ngày kia mà. Vậy thì lại Chưởng-lý phu-nhân chắc. Ồ ! Cả phải phu-nhân thì đã gọi dịu dàng, rồi chờ ta chứ, đâu lại có làm ra cái bộ sẵ-suồng thế. Ta biết rõ rằng có người đấy, song không biết được là ai, có để không phải Hầu-tước phu-nhân, mà có lẽ là phu-nhân đấy cũng nên, chứ còn khỉ nào nữa !

Nói thế rồi, Phác-kê lại cầm đầu làm việc, mặc cho tiếng chuông cứ leeng keeng gọi hoài. Tuy vậy song chừng độ một khắc đồng-hồ, thì Phác-kê cũng lại nóng ruột, bỗ giờ thì làm ngỗ làm ngáo, làm lấy cho xong tay, rồi tương cả giấy má vào trong cặp, đưa mắt nhìn đến cái gương, trong khi ấy thì tiếng chuông vẫn gọi, mà càng ngày lại càng thấy cấp bách giã.

Phác-kê rằng :

— Ồ ! Ồ ! Ở đâu mà nóng tiết thế ? Có việc gì thế ? Mến nào cho mình mà nóng ruột để thế ? Nào.

Rồi đó Phác-kê lấy ngón tay ấn vào một cái đanh ngangvới cái đanh bấm để kéo ra lúc trước, thì trực thì thấy cái gương mở ra đường như một cái cánh cửa, để lộ ra một cái tủ xây vào trong tường cũng khá sâu, Phác-kê đi khuất vào trong ấy đường như đi vào trong một cái hộp rộng vậy...

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ
đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG,
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt, nhất hạng
Mặt sứ kim có chỉ dạ quang
Giá . . . . . 8 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe, cảm, sổ mũi, nói tóm lại thường hay hoạt người nhức là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.
Ai có người phải bệnh ấy nên đến bán hiệu mua một lọ 6 viên thuốc antigrippe. Thuốc này rất thần hiệu, đã cứu rỗi số người, ai cũng biết tiếng.
Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên, rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và đi nằm cho nóng đều thì chỉ trong 24 giờ là khỏi. Trẻ con 10 tuổi uống mỗi lần nửa viên.
Cách dùng như của người lớn.
Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.

Ban lời dụ-ngự như sau này :

Khoản thứ 1. — Ngày 24 tháng 11 năm Khải-định thứ 8 (26 Décembre 1918). Chiếu theo chức vụ và vị thứ cao thấp, đã dự chuẩn sửa định quan hàm ngạch quan lại của các người Annam làm việc ở các nha sở thuộc về Bắc-kỳ, bây giờ các người làm việc Bảo-hộ ở Trung-kỳ, hoặc thuộc về ngạch bản xứ, hoặc thuộc về ngạch Đông-pháp đều được chiếu theo dụ-chỉ ấy mà thi hành.

Khoản thứ 2. — Các viên nhơn An-nam thuộc về ngạch Sử-tòa và ngạch Học-chánh Trung-kỳ thời chiếu như đồ-biểu sau nầy thời theo chức-vụ và vị thứ cao thấp mà định quan-hàm.

Chỉ trừ ra ấ ấy mà thôi, còn như các điều-khoản khác thời theo như dụ-chỉ ngày 26 tháng 12 năm 1918.

Khoản thứ 3. — Còn như linh tập ngạch khố-xanh, thời theo như nghị định ngày 18 tháng 7 năm 1912 mà ngày 22 tháng 1 năm 1918 đã bổ nghị lại.

Khoản thứ 4. — Các viên nhơn làm việc ở Trung-kỳ, hoặc thuộc về ngạch bản xứ, hoặc thuộc về ngạch Đông-pháp, nếu có công cán gì đặc biệt sẽ ơn chuẩn cho thụ hàm theo lối đặc cách, chớ không theo như lệ đã nói trong khoản thứ 1 và khoản thứ 2 của dụ-chỉ nầy :

Khâm thử.

Đồ-biểu cho thụ hàm Hàn lâm và Văn-giai

NGẠCH TÒA-SỨ	NIÊN-BỔNG	NGẠCH HỌC-CHÁNH	NIÊN-BỔNG	THỤ-HÀM
	piastre	*Giáo-học bực Trung-học*	piastre	*Viện-hàm*
Nhứt hạng chánh tham-tá	2.400	Nhứt hạng chánh giáo-học	2.400	
Nhì —	2.188	Nhì —	2.188	
Tam —	1.976	Tam —	1.976	
Nhứt hạng tham-tá	1.760	Nhứt hạng giáo-học	1.760	
Nhì —	1.540	Nhì —	1.650	Chánh tứ thuộc
		Tam —	1.540	
Tam —	1.320	Tứ —	1.430	
		Giáo-học tập-sự	1.320	
Tứ —	1.210		»	Tòng tứ thuộc
Ngũ —	1.100		»	Chánh ngũ thuộc
		Giáo-học bực Sơ-đẳng		
Ngoại hạng chánh thư-ký	1.540	Ngoại hạng chánh giáo-học	1.870	
Nhứt	1.320	Nhứt —	1.540	Chánh tứ thuộc
Nhì —	1.144	Nhì —	1.210	
Tam —	1.074	Nhứt hạng giáo học	1.074	Tòng tứ
Tứ —	996	Nhì —	996	Chánh ngũ
Nhứt hạng thư-ký	918	Tam —	918	Tòng ngũ
Nhì — (1)	840	Tứ —	840	Chánh lục
				Tòng lục
Tam —	762	Ngũ	762	Chánh thất
Tứ —	684	Lục —	684	Tòng thất
Ngũ —	606	Thất	606	Chánh bát
Lục —	528	Bát	528	Tòng bát
Thư-ký tập sự (2)	450	Giáo-học tập sự	450	Chánh cửu
				Tòng cửu
Nhứt hạng chánh lục sự	1.144			Chánh tứ thuộc
Nhì —	1.074			Tòng tứ
Nhứt hạng thứ-thọ lục-sự	996			Chánh ngũ
Nhì —	918			Tòng ngũ
Tam —	840			Chánh lục
Tứ —	775			Tòng lục
Ngũ —	710			Chánh thất
Lục —	645			Tòng thất
Nhứt hạng thí-sai lục-sự	580			Chánh bát
Nhì —	515			Tòng bát
Tam —	450			Chánh cửu
Tứ —	360			Tòng cửu
				Văn giai
		Nhứt hạng trợ giáo	996	Chánh ngũ
		Nhì —	840	Chánh lục
		Tam —	762	Chánh thất
		Tứ —	684	Tòng thất
		Ngũ —	606	Chánh bát
		Lục —	528	Tòng bát
		Thất —	450	Chánh cửu
		Bát —	360	Tòng cửu
		Trợ giáo tập-sự	270	Tòng cửu

(1) Nhì hạng thư-ký tức là tam hạng thư thứ thư-ký và tứ hạng thực thụ thư-ký cũ.
(2) Thư-ký tập sự tức là tam hạng thí sai thư-ký và tứ hạng thí sai thư-ký cũ.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua lầm hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đặng được, lại miệt thứ trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

« Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thơ đến hỏi bản-quán, thì cho biết tên để in ở từ giấy gửi báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán ký, để cho người làm đồ tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay ký tên vẩn tắt, hoặc thấu quê, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

Xe đạp hiệu « Royal »

MỚI ĐẾN NHIỀU LẮM
Xe đạp thi
Thượng hạng. . . . . 600 $ 00
Xe đạp đi chơi
Thượng hạng. . . . . 575 $ 00
Bán tại : M. WIÉLÉ
80, Rue Marechal Joffre
(sau Phố của Đông Dương)

SOCIÉTÉ DES TANNERIES DE L'INDOCHINE
THUỴ-KHUÊ (près Hanoi)

Hội-chợ năm nay (1922) chúng tôi có bày đủ các thứ da, mời các ngài vào xem :
GIAN SỐ 14, SÉRIE A.

Các ngài ở xa muốn hỏi giá mua da, hay xin mẫu, xin cứ viết thư về, chúng tôi xin gửi ngay.

Nhà Bán-lẻ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 5 $ 00
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất đỗi dàng lý-thú.

東興園
ĐÔNG-HƯNG-VIÊN
HANOI — 90, Phố Hàng Buồm, 90 — TONKIN
Giây nói số 272

HIỆU CAO-LÂU VÀ TẠP HÓA

Bản-hiệu mở từ năm 1893, là một hiệu cao-lâu Trung-hoa mở trước nhất ở Hà-thành này. Nhà cửa rộng-rãi lịch-sự, có phòng nhỏ để quý-khách ngồi riêng và phòng lớn để đặt tiệc to.

Các quý-khách muốn đặt tiệc tại bản-hiệu, hay là đem về nhà cũng được, giá cả phải chăng.

Các món ăn Tây đều làm được cả, và cách nấu-nướng vừa-vặn, trong-sạch.

Nay bản-hiệu được phép bán cho cả binh lính Tây, Nam, cũng mời các ngài chiếu-cố cho.

TRÒ XIẾC VIỆT-NAM
Khai-diễn ở CHỢ HÀNG-DA CŨ (Rue des Cuirs)

Đương sửa-soạn từ hôm nay
để đến thứ tư 20 Tây này (tức là mồng ba tháng một Annam) lại khai diễn

SẼ ĐỔI TRÒ MỚI RẤT TÀI TÌNH !

Thường thường mỗi khi phường-xiếc các nước qua xứ mình, thì người mình vẫn náo-nức đi xem. Bây giờ mình đã luyện tập được, chẳng kém gì.

Nào là các giống cầm thú, dạy bảo dào luyện rất thuần thục ;

Nào là tay nhà nghề, đàn-bà đàn-ông, lấy thăng-bằng tô tài mềm mại trên mình ngựa trên giấy, trên thang, trên đu, trên quả-cầu v. v. . . rất tài-tình đặc-sắc ;

Nào là diễn-trường to tát có thể tiếp được vài nghìn người đến xem ;

Nào là âm-nhạc tây văn vân....

Chắc rằng cái lòng nhiệt-thành của các ông các bà gấp bội phần hơn, mà chiếu-cố đến xem cái tài nghệ của nước nhà đã nên công, để cổ-lệ cho các nhà có công dào-luyện đã nhiều năm nay.

GIÁ CHỖ NGỒI

Lô. . . . . 2 $ 00 một ghế
Hạng nhất. . 1 50 —
Hạng nhì. . . 1 00 —
Hạng ba . . 0 30 —

Bán vé ở cửa diễn-trường.

3362

Toi hôm nay ! Toi hôm nay !

Xiếc HARSMTON'S
BỌN HÁT XIẾC RẤT TO VÀ ĐỦ THỨ THÚ
Hát tại trước cửa nhà hát Tây
CÓ 30 NGƯỜI TÀI-TỬ RA TRÒ
Bọn này toàn là người mới cả
Rất lớn ! Rất đẹp ! Rất vui !

Đại diễn ban ngày

Thứ năm 21 Décembre 1922, hồi 4 giờ chiều

Quý-vị muốn mua vé trước thì xin đến tại nhà MM. Darrivé Frères số nhà 84, đường Jules Ferry, Hanoi, ở đó có bán vé luôn luôn trong mấy ngày làm trò.

Vậy trước hết xin hãy đến xem các giống thú của chúng tôi ! Nào là : voi, su-tử, cọp, beo, gấu, khỉ, ngựa vằn, vân vân.

GIÁ CHỖ NGỒI

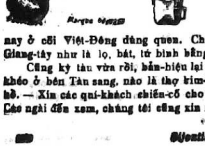
Phòng 6 chỗ ngồi.	15 $ 00	Ghế sang nhất.	1 $ 50
Phòng 4 chỗ ngồi.	8 00	Ghế hạng ba.	1 00
Ghế hàng trước.	3 00	Ghế bằng gỗ.	0 50

Những trẻ con và linh trở ra các hàng đội, được phép giá nửa tiền hạng nhì và hạng ba trong ban ngày (*matinées*) mà thôi.

3363

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ. Hanoi
號八廿路門哨船行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chỗ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc tương đồng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thú thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tứ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thinh thêm được giảm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Ajoutez, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi

BẠCH-THÁI-TÒNG
SỞ VẬN TẢI
80, Bd Carreau (Phố hàng)
(ở gần La-ga Hanoi)
TÉLÉPHONE 312
Dọn nhà — xe đồ đạc — xe hàng hóa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa.
Rất nhanh và cẩn thận
GIÁ RẤT RẺ
2991

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẮN-NHIÊN 榮

Tối thứ tư :

TRIỆU ẤU

Tích này diễn một người đàn bà nước ta cực anh-hùng, đánh nhau với Lục-Dận. Bà này lưng nhòn mười vòng võ dài ba thước, người thật là làng. Bản rạp xin diễn lại cho được tinh-thần để hiến các qui-khách, mà các bà lại càng nên xem lắm.

Thứ năm 21 Décembre sẽ diễn tích :

CẦN TẠO HÓA

Sự tích thật hay
Nhiều trò rất lạ
Lắm cảnh cực vui
Nhiều câu hát mới
Ba giọng khác nhau
Lựa theo dân sáo
Nghe rất tài tình !

Bản-hội xin nói để các qui-khách biết rằng những tích hát có-động trước vài tuần lễ và đứng riêng một tờ cáo-bạch như là tích « Nàng dâu hiền » (diễn hôm 3 Décembre mới rồi) và tích « Cần Tạo hóa » này toàn là những tích hát của ông Nguyễn-ngọc-Chân soạn riêng để thỉnh thoảng hiến các qui-khách một cuộc vui đích đáng.

Tối thứ sáu
Diễn hai tích
Tích thứ nhất
THỔ-CÔNG THIÊNG
Tích này nói về một người nàng dâu rất có hiếu, cắt thịt mình nuôi mẹ chồng, thật là thế-gian ít có.
Tích thứ hai
NAM - DƯƠNG - THÀNH
Ngũ-viên-Thiện bị vây
Những vai trò như là Ngũ-viên-Thiện, Giá-thị, Ham-cầm-Hổ, Châu Sang, Quan-Công, Quan-Bình, Quan-Châu toàn là những vai trò rất khó, thế mà bản hội lại có một bọn hát trẻ con 11, 12 13, 14 tuổi, luyện tập rất công phu sẽ đóng các vai trò này rất khéo, xin các qui khách đến xem thì sẽ biết công trình cho bản-hội.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 20 đến thứ ba sau 26 Décembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Một bản phim rất vui
mà lần này mới mang ra diễn là một
CARMEN
Rất đẹp, rất hay, có đàn, có múa, có nhiều mĩ mãng trang hoàng

Nghỉ

Buồn cười vỡ bụng ! ! !
CHARLOT, THƯỢNG-THƯ
Hài-kịch dài hai đoạn

CẦN-CÁO
Nhân dịp ngày lễ Noël, chiếu thứ hai 25 có chớp ban ngày. Có âm nhạc.

Tuần lễ sau sẽ chớp tích :
SPARTACUS
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Hiệu GIU-ICH *lúc là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường S. d'Ormay, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây để các mài dùng đầu.* CON GÀ VÀNG. *Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng bào chiếu cố tới hiệu, cứ viết thư cho bản hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.*

Hàng bầy Hội-chợ : gian thứ 46, giãy E (mới làm) xin mời các quý-khách qua bộ đến xem, thì mới tin cho bản hiệu, gọi là chút phần chắn chỉnh kỹ-nghệ nước nhà. 2055

Xin xem cho kỹ

Hiệu tôi có thuê gian bán hàng số 228, trong kỳ Hội-chợ năm nay.

Xin các ngài chiếu cố cho.

NGUYỄN-VĂN-THUẬN
CHỦ HIỆU THUẬN-LỢI
SCULPTEUR
37, *Hàng Mã-may, Hanoi*
2094

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bệnh lậu (Blennorragie) thì ai cũng biết, hễ điều-trị không khéo thì nó hóa ra một thứ bệnh nặng là bệnh kén (prostate), nghĩa là nó sưng một cái hạch ở dưới bàng-quang. Người bị lậu để thành kén thì thường muốn đi đại tiểu tiện mà không đi được, hay mỏi đau, đau lưng, đi cũng đau ngồi cũng khổ mà nhất là khi ngồi xe thì lại khổ hơn nữa. Khi đi đại tiện mà cố rặn thì ra một thứ phân loãng hơi vàng vàng xanh mà cũng có khi lại đính một tý máu. Sự đó là thường hễ muốn đi tiểu tiện quá hòa sinh ra thế.

Cái chứng bệnh ấy có thể chuyển sang bệnh nặng đến nỗi ốm yếu đi và mất sinh con để cái nữa. Xưa kia, bệnh ấy rất là khó chữa. Nhưng ngày nay chữa lại rất là rẻ, ấy cũng là nhờ có thứ thuốc *Santal Monal* nó làm cho khỏi mắc phải bệnh lâu kén, hay những chứng bệnh khác nữa cũng làm cho nước tiểu thành ra xanh, và có nhiều tinh chất rắng và rất bổ, lẫn vào nước tiểu đi rồi những tý thịt ở bàng quang, nhờ thế bệnh lậu tiêu thì khỏi hẳn và không sợ bệnh gì sinh ra được nữa.

Vậy thì khi mới mắc bệnh lậu phải nên dùng ngay thuốc *Santal Monal*.

Ở *các hàng bào-chế to đều có bán cả.* 2056

GRANDS MAGASINS REUNIS

Bán chiêu hàng

ĐỒNG HỒ ĐEO TAY,
giây chun mạ vàng,
vành sứ đủ các sắc.
Giá. . . . 15$00

ĐỒNG HỒ HẠNG
toàn bằng bạc
Giá. . . . 25$00

2074

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie
31, Bd Henri d'Orleans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bảo-kỳ trí-khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ-hiệu tem giấy có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bán-buôn bán-buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hãy hỏi hạn điều gì xin cứ viết thơ cho bản-hiệu tôi bảo-hiệu xin trả lời ngay.

Ông nói số 867 2073

Nước hoa thượng hạng : Eau de Cologne Montès

Thứ nước hoa này của bản-hiệu chế ra đã lâu, vẫn được tiếng khen là thơm lắm. Các ngài đã dùng đều chịu là hạng qui nhất! Có nhiều ngài ở xa không biết giá; nay xin khai để các quí-khách cùng biết :

EAU DE COLOGNE MONTÈS

Chai lớn : 1 litre. . . . . **3$55**
Chai nhỏ : 1/2 litre. **1.80**
Chai nhỏ : 1/8 litre. **0.55**

Hàng chai nhỏ này có đeo thêm một cái vỏ bằng da rất đẹp.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-che hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

Kính nhất hợp thời

Mùa nào đeo CŨNG ĐẸP

ỌNG VÀNG VÀNH ĐỒI-MỒI
Mỗi cái **3$00** cả cước
Xin quý-khách chiếu-cố cho

TONG-YUNE-TAI
49, Phố Hàng Ngang, 49
2024 **HANOI**

Xe nhà và xe cho thuê

Có bảy kiểu tại Hội-chợ

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi
7, Boulevard Babillot, 7.
Téléphone N° 73 2008

Hội Chợ Gian 13A

VẠI MÀN CHẮN THẤY CHIỀU GHẾ

LÀ THẤY MÀN CỦA CÔ TIÊNG XUẤN

ĐANG CÔI SẺ ĐỂ GIẢI TRÍ LẠI BUỔNG CHƠI

TAM-TỈNH Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tỉnh y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91. Hanoi. Mạch lý bệnh căn biết đích xác ; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh ngoại trong, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để quí-khách xét dùng. Ai xét viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân ; quí-khách ruua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cũng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bách-trợ, dương mai, hạ cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đan ông mộng tinh, di tinh, lãn tinh, loãng tinh, đau bụng, đau lức kinh nhiều, ho lao, đam suyễn, bất toại, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Dán bà kinh nguyệt không đều, huyết hư sắc đen, khí hư bạch đái, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Băng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, ta lị, cam cứu mục, đau mắt mảng mộng, mỗi chai 2 hào. 2067

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐỒNG GIẤY
Số 45, phố Xe-điếu (Rue des Pipes), Hanoi.

Kiểu đẹp ! giá rẻ !
Có catalogue riêng, quí khách muốn xem xin viết thư đến hỏi sẽ gửi biếu.

2064

CÔ THẤY CON DAO NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.

PACHOD Frères & Cie LYON 2050

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lợi phố hàng Trống, số 50 ngay cửa Nhà-Thờ Phụ-quán có rước hoa rộng rãi, ở số 68 cùng phố ấy.

Bủ các cách tiện lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

CAO RĂNG

萬春牙膏 立即拔痛 止牙固齒 殺虫平

Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khỏi giáo, ngậm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngâm thì vững lại, bán tại hiệu Van-Xuân-Đường, số 21½, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Sang tiệu mỗi chiếu giá. . . 0$ 20
Đơn tiệu mỗi phiên giá. . . 0 10

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các tỉnh hiện đã nhiều nơi mua buôn đã bán lẻ, nghĩ nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ký định có bán hồ như sau này : hiệu *Mac-Đình-Tu* số 138, phố hàng Bông, *Sở bưu bảo* lẻ số 3, phố hàng Bông, nhà in *Đông-kinh ấn-quán* số 53, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh Lợi-Vinh*, số 69, phố hàng Bạc, *Đông-Dương* số 51, p-ố Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Ba-trang, hiệu *Quảng-Lợi* số 23 hiệu *Bảo Đạo* số 37, phố Cháp nhèn Cũ, hiệu *Phạm xuân-Trang* số 62, phố hàng Bạc, hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hanh-Hóa-Dương* số 127, và hiệu *Anh-Hoa Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Đình* số 100, phố Cầu gỗ, Bắc-ninh hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 23, phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi Ích* số 28 phố Sơn S ng và hiệu *Hảo-Sinh-Đường* số 107, phố khách. Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 166 phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Vạn An*, phố Yên t ải tỉnh Yên bay, hiệu *Đức-trường* phố Việt-trì tỉnh Vĩ. t trì các nơi kể trên có bán hộ cả thư thuốc thập sơn ngoài về các thứ cần dùng khác nữa, đều cũng biếu cả. Xin các qui-khách chiếu cố.

2038 *Télégraphique : Vạn-xuân-đường, Bắc-ninh.*

SỐ 56

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-Sơn phu-nhân ; một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối dân-tục, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả)

NGUYỄN-BỒ-MỤC dịch thuật

Vua *Anh-tôn* lại truyền nội-giám *Lã-phúc* đem hoàng-kim vạn lạng, loan-xa hai cỗ, thái hà nghìn cuốn, thục cẩm nghìn tấm, trân dị nghìn con và rượu nghìn hũ, để ban cho *Hoàng-phủ-thiếu-hoa*, phòng khi có việc phải dùng đến cho *Hoàng-phủ thiếu hoa* và *Mạnh-lệ-quân* cứ đầu lạy tạ.

Thượng hoàng lại cầm lấy tay *Hoàng-phủ thiếu-hoa* mà dặn rằng :

— Quốc-cữu ơi ! tình-vua tôi, cũng nhau, khác nào như tay chân, kẻ vui có nhau, khi buồn có nhau. Ngày nay quốc-cữu về thăm hai thân, ta không dám ngăn-trở, nhưng xin quốc-cữu chớ quên mấy lời tống-biệt hôm nay. Bây giờ ta tạm về, để cho quốc cữu đi, kẻo dang việc vội.

Nói xong, truyền nội-giám quay kiệu về thành. *Hoàng-phủ thiếu-hoa* và *Mạnh-lệ-quân* từ đấy theo đường thẳng đang, chẳng quản đêm sương đầy gió. Một ngày một đêm, đi được ba trăm dặm.

Mạnh-lệ-quân mặt hoa cũng tiều-tụy khác thường, dầu rằng từ năm trẻ thơ, đã từng quen sự phong-trần lưu lạc, nhưng lấy làm ân-hưởng phú-quí, mà ngày nay bỗng gặp nỗi vất-vả này thì trong lòng cũng không khỏi xót-thương. Lạy vậy mà hai vợ chồng vẫn phải cố gượng ăn uống để giữ lấy sức khỏe.

Đi trong cửa thung, mới tới *Hồ-quảng*, không kịp sai người báo trước, trực-khắc thay ngựa để về cho mau. Khi về gần tới vương-phủ, đã trông thấy một lá cờ trắng cắm ở trước cửa các giá-trướng lấp nập, sai nấy đều đội khăn trắng cả. *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* kinh sợ, giục quân đi mau mà tiến thẳng vào.

Quân cận cửa quát mắng rằng :

— Đây là Kinh-vương phủ ! Bọn các người ở đâu mà dám đường-đột tiến vào ?

Tào-anh và *Trương-Đức* đi trước, liền thét lên rằng :

— Các người mắt mù không kiết. *Hoàng-phủ Tương-vương* đã về đó, sao không quỳ xuống mà nghênh tiếp, lại dám nói càn.

Mọi người nghe nói, đều kinh hồn táng đởm, chạy ra nghênh-tiếp. Hầy giờ *Hoàng-ỷ hầu thiếu-hoa* ngất người ngã xuống, *Tào anh* và *Trương-đức* vội-vàng vực vào trong nhà, lấy nước khương-thang cứu chữa.

Mạnh-lệ-quân tới nơi, trông thấy *Hoàng-phủ thiếu hoa* nằm lăn ra đấy, gọi mãi chưa tỉnh, mới ứa hai hàng nước mắt, rồi bảo nô-tỳ đem thuốc « An-tổ định-phách » đổ cho *Hoàng-phủ thiếu hoa*.

Tô-đanh-tử-gái và *Lưu-yên-ngọc* hầy giờ đang mải đỡ trong phòng, ở trong nhà chạy ra, trông thấy *Mạnh-lệ-quân*, đều khóc òa lên. *Mạnh-lệ-quân* vẫy tay bảo rằng khóc, rồi hết sức đổ thuốc để cứu chữa cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa*.

Bỗng thấy *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* mệng chảy rải trắng, lại thổ ra huyết. *Mạnh lệ-quân* cùng *Tô, Lưu* hai phu-nhân đều run sợ không biết đường nào, chỉ xúm lại nắm lấy *Hoàng-phủ thiếu-hoa* rồi liên-thanh mà gọi.

Gọi trong hồi lâu, mới thấy *Hoàng-phủ-hiếu hoa* thở dài một tiếng và hơi sựa-cựa, lại ứa nước mắt khóc, rồi nói :

— Thân-thần ơi !...

Hoàng-phủ thiếu-hoa mở mắt trông thấy *Tô, Lưu* hai phu-nhân bận đồ tang phục, lại càng đau-xót trong lòng, muốn vùng dậy bỏi, nhưng không thể cất đầu lên được. *Mạnh-lệ-quân* ngồi kề vào bên cạnh mà bắt mạch, mừng rằng lực-mạch vẫn vững chỉ vì cau-hòa nết, cho nên mới ngất người đi.

Mạnh-lệ-quân lại cho uống mấy viên thuốc nữa, thì hầy giờ mới hoàn hồn mà nói rõ được *Hoàng phủ thiếu hoa* đứng dậy, không kịp bỏi *Tô, Lưu* hai phu-nhân, liền chạy thẳng ngay đến trước linh-sàng thờ Thái-vương phi mà vật mình lăn khóc *Mạnh-lệ-quân* cũng quỳ khóc ở trước linh sàng.

Tô Lưu hai phu-nhân kiếm lời khuyên giải *Hoàng-phủ thiếu-hoa* và *Mạnh lệ-quân* để khỉnh cho đừng quá thương khóc. *Tô, Lưu* hai phu-nhân nói :

— Pa-quân và chị chớ nên khóc nữa. Lão-vương-gia ngày nay cũng đang đau-ốm, thảng-ngày chỉ mong-đợi phu-quân và chị. Nay phu quân và chị nên thay đổi tang-phục rồi vào chào lão-vương-gia, để cho lão-vương-gia được vui lòng.

Hầy giờ *Hoàng-phủ thiếu-hoa* và *Mạnh-lệ-quân* đều thay áo bận đồ tang-phục, cùng nhau bước vào nhà trong để lạy chào lão-vương-gia (tức là *Hoàng-phủ kinh*). Hai gia tướng cũng rèm chào lên, *Hoàng phủ-kinh* đang ngồi ở trên giường, trông thấy *Hoàng-phủ thiếu-hoa* và *Mạnh-lệ-quân* bước vào mừng rỡ xiết bao, nhưng nghĩ lại thương-xót thay cho Thái-vương-phi đã từ trần, khiến mình luống một thân vò-vỏ.

Hoàng-phủ-kinh nửa mừng nửa thương, chưa biết nói câu gì thì *Hoàng-phủ thiếu-hoa* và *Mạnh-lệ-quân* đã sụp xuống lạy, rồi khóc mà thưa rằng :

— Dạ dám thưa thân-phụ ! Đứa con bất hiếu nay ngày nay được trông thấy thân-phụ, thật lấy làm mừng. Nhưng nghĩ đến sự thân-mẫu con từ trần mà chúng con không được đứng bên trong khi khâm-liệm thì cái tội ác thâm-trọng lấy để đâu cho hết. Nay chúng-con cúi xin thân-phụ bảo-dưỡng qui-thể, khiến cho chúng con được hầu hạ ở bên cạnh mình mà không nỗi đứng chén rượu thọ vậy.

Hoàng-phủ-kinh gạt lay mà bảo rằng :

— Các con chớ lấy làm phiền-não. Từ cổ đến nay, anh-hùng hào-kiệt ai là người không chết. Người ta sống lâu chẳng qua trong một trăm năm, rồi trước sau cũng có một lần. Ngày nay các con đã về đây, ta lấy làm vui-vẻ lắm, nhưng ta nói để các con biết : nhà ta đây một nhà hai hoàng-hậu, mấy đời đều phong vương, thế thì phúc trạch quá thịnh, cũng là một điều đáng lo. Sau này dẫu hết tang-phục con cũng đừng ra làm quan nữa, nên ở nhà mà vui-thú điền-viên, dạy bảo con cái, hễ sinh con gái, chớ có mong-ước những sự cao xa. Các con nên biết rằng thân-mẫu con chính vì nhớ con gái mà thành bệnh. Có con gái chẳng xa, cũng đi khỏ thay, huống-chi lấy vào hoàng-cung thì thật chẳng còn bao giờ được gặp mặt. Trưởng-tôn là phò mã *Triệu-cừu* nên khuyên nó phải lận trung báo quốc. Cái gương ngoại thích như họ *Mã* và họ *Đặng* thuở xưa, nghĩ cũng đáng lo. Một đời ta không có điều gì đi-hám, chỉ hiềm vì nỗi quốc ân chưa chút báo đền. Cơ-triều-đình to như trời bể, con cháu tất phải ghi lòng. Ta sở-dĩ còn lưu lại đến ngày nay là đợi các con về đây đó. Các con đã về, thì ta ta không còn hối-hận nỗi gì.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN